

Fra Grgo Martić.

(Sestavil J. D.)

(Dalje.)

5. Odičen z raznovrstnim znanjem, katero si je pridobil Martić v zornih letih mladosti, vrne se l. 1844. v Bosno, kjer ga o božiču škof fra Rafo Barišić v Travniku posveti za mašnika. Malo potem, dne 14. prosinca l. 1845., opravi novo mašo v kreševski samostanski cerkvi. Od tedaj pa do danes je Martić neutrudljivo delaven i kot pesnik i kot vrl duhovni pastir. Toda kakšno je bilo slovstveno polje v Bosni, ko je je počel on bogatiti s svojimi pesniškimi umotvori! Vse je spalo v trdem spanju, vse je bilo mračno in oblačno. Zato pesnikovo ognjevito srce bridko toži:

Več je mene tuga obhr-
vala,
Sve je meni mračno i
oblačno,
A sve mi je tužno i če-
merno . . .
Sinje more presušiti more,
Moje oko od suza ne-
more.

Ko je pesnik tako vtop-
ljen v žale misli in od ni-
koder ne vidi pomoči svo-
jemu narodu, zakliče vila
z „Vlašiča planine“ ter mu
prinese knjigo, da naj vstane
in budi brate iz trdega spanja. Ta bela vila je bila posestrima narodnega trpina Jukića, s katerim je tedaj Martić sklenil srčno prijateljsko vez, katera ju je vezala do smrti in mnogo uplivala na dušni razvoj mladega pesnika Martića.

Da bolje ocenimo pomen tega prijateljstva, naj povemo nekoliko o Jukiću. S tem zanimivim možem se je začela nova dōba za bosansko slovstvo, zakaj do njegove dōbe se je

gojilo skoro izključno le bogoslovno slovstvo, Jukić pa je opozoril bosanske pisatelje tudi na druge slovstvene predmete. Ivan Jukić se je rodil l. 1818. v Banjiluki, glavnem mestu turške Hrvaške. Oče mu je bil zlatar. Mladost je preživel prav tako kakor Martić: dečka so pripeljali očetom franjevcem v slavni fojniški samostan; od tam je šel v Zagreb, kjer se je se-

znani z Gajem, kakor pozneje Martić. Povrnivši se v domovino, začne zbirati narodne pesmi, pripovedke in pregovore in sploh vse, kar je bilo važnega za domačo zgodovino. Toda blagemu fra Ivanu Jukiću ni bilo usojeno mirno delovanje za bosansko domovino; bil je iskren in neupogljiv zagovornik krščanskih Bošnjakov za vladarstva Omerna paše, ki je l. 1850. zatrl ustajo bosanskih plemičev. In to neustrašljivo zagovarjanje ubogih rojakov je naklonilo blagemu možu hudih nadlog. Nekega dne je bil po sili ugrabljen in kakor tolovaj odgnan najprej v Solun, od

Žene pred Izveličarjevim grobom.

todi pa v Carigrad. Tam je pretrpel silne muke. Šele vsled posredovanja avstrijske vlade se je smel vrniti v domovino. Naposled je našel varno zavetje pri blagodušnem podporniku vseh Bošnjakov, pri prevzvišenem vladiki Josipu Juraju Strossmayeru, ki je potrtega pisatelja podpiral do smrti, katera ga je dohitela na Dunaju l. 1857., kamor je bil šel iskat zdravja. (Prim. Napotnik, n. d. str. 35 nsl.)